

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta (HE 140/2021 vp)

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulain maksu- ja muutoksenhaku-säännöksiä. Esityksellä yhtenäistettäisiin terveydensuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan perusmaksuja koskeva sääntely. Oikeusministeriö on esityksen valmisteluvaiheessa antanut siitä lausunnon, jossa esitetyt huomiot on jatkovalmistelussa otettu huomioon.

Esityksen tavoite yhtenäistämistä ja muutoksenhaku-säännösten päivittämisestä vastaamaan uudistunutta yleislainsäädäntöä on kannatettava. Esityksessä on lisäksi tehty asianmukaisesti selkoa sääntelyn suhteesta perustuslain 81 §:ään ja arvioitu, onko maksu veronluonteinen (PL 81 §:n 1 mom.) vai maksuluonteinen (PL 81 §n 2 mom.). Lausunnossa kiinnitetään huomiota eräisiin yksityiskohtiin.

Muutoksenhaku (56 §)

Vaikka muutoksenhakua koskeva 56 § vastaa muotoilultaan pitkälti voimassaolevaa elintarvikelain (297/2021) 76 §:ää, on syytä kiinnittää huomiota muutamiin seikkoihin.

Oikaisua valvonnan perusmaksuun voisi vaatia kahdella perusteella, joista toinen on ”perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt maksamatta”. Asianosainen siten hakisi oikaisua siihen, että viranomaisen ei ole tälle määrännyt maksua. Tarve tällaiselle säännökselle jää epäselväksi. Lisäksi tällaisessa tilanteessa ei ilmeisesti ole edes annettu päätöstä, vaan kyse on viranomaisen laiminlyönnistä. Säännöksen tarpeellisuudesta ja perusteluista tulisi varmistua. Asianmukaisimpana myös PL 81.1 §:n huomioiden voidaan pitää tavanomaista muotoilua ”Edellä 50 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua kunnalta.”

Ehdotetussa 56 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolain 7 a luvussa säädetään. Säännöstä on luettava siten, että se viittaa sekä 1 että 2 momentissa tarkoitettuihin oikaisuvaatimuksiin. Näin luettuna säännös on asianmukainen.

Muutoksenhakutie 50 a §:n mukaisista kunnan perimistä maksuista jää esityksen valossa epäselväksi (vrt. esimerkiksi asiakasmaksulain 15 §). Ehdotetussa 50 a §:n 3 momentissa viitataan ilmeisesti kunnan taksapäätökseen, ei yksittäiseen maksun määräämistä koskevaan päätökseen. Yksittäistä maksua koskeva muutoksenhaku olisi asianmukaista ohjata hallintolain 7 a luvun mukaiseen menettelyyn ja hallintovalitukseen.

Valtion maksujen osalta viitataan maksuperustelakiin, jonka 11 b §:ssä säädetään maksua koskevasta muutoksenhausta. Epäselväksi jää, onko ehdotetuilla muutoksenhakusäännöksillä tarkoitus poiketa valtion maksujen muutoksenhaun osalta ko. maksuperustelain säännöksestä.

Kirjallinen ilmoitus (13 §)

Ehdotetussa 13 §:n 2 momentissa säädettäisiin ”Toiminnan päättymisestä on ilmoitettava sähköisesti tai kirjallisesti kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.”

Säännös olisi asianmukaisempi muodossa ”Toiminnan päättymisestä on ilmoitettava sähköisesti tai kirjallisesti kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.” Sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n mukaan kirjallinen muoto tarkoittaa myös sähköistä. Tällainen laissa oleva kirjaus saattaa johtaa erikoisiin vastakkaispäätelmiin esim. 1 momentin muotoiluun verrattuna.